

פסחים עא: (המשנה) עד עג. (ש)

ביאורי מושגים

משמעות אכילת תרומה - נהוג להתייחס לאכילת תרומה כזכות של הכהן שמפאת קדשות התרומה עליה להיעשות בטהרה. הגמרא בסוגייתנו מדייקת שאכילת תרומה הינה סוג של עבודה בדומה לעבודות שהיו בבית המקדש. האחרונים הקשו על הבנה זו מכך שגם בהמת כהנים אוכלת תרומה. הייתכן שגם בהמה מוגדרת כעובדת את הקב"ה???

הם תירצו שבאכילת תרומה יש שני רבדים. יש רובד בסיסי שמתקיים גם בבהמות. ויש רובד נוסף של עבודה שמתקיים רק בכהנים זכרים.

משנה

שחט בשבת

מקרה א': פסח לשם קרבן אחר - חייב חטאת,

מקרה ב': קרבן אחר (הראוי לפסח) לשם פסח - ר"א: חייב חטאת, ר"י הושע: פטור,

מקרה ג': קרבן אחר לשם קרבן ציבור - ר"א ור"י הושע: חייב חטאת, ר"מ: פטור.

מקרה ד': שחט הפסח שלא לאוכליו, לערלים או לטמאים - חייב. שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו, לערלים ולנימולים, לטמאים ולטהורים - פטור.

איך היה שינוי השם

במקרה ב' - בטעות (כשהחליף בכוונה ודאי שחייב חטאת)
במקרה א' - או בטעות או בכוונה

הערה: אם במקרה א' מדובר כשהחליף בטעות חייבים להניח שהחלפה בטעות ('עקירה בטעות') פוסלת את הקרבן. אם נרצה לטעון שהחלפה בטעות אינה מועילה נהיה חייבים להניח ש: במקרה א' - החליף בכוונה, ובמקרה ב' - בטעות.

במקרה ד' ובמקרה א' אין חידוש, הם הובאו אגב מקרה ב'.

ביאור שיטתו של ר' יהושע לפי המשנה ולפי ר"מ

בתנאים אלו פוטר ר' יהושע איסור שנעשה בשבת:

המצב ההלכתי:

ר' שמעון והמשנה: צריך שכשבוצעה הפעולה האסורה היתה קיימת מצוה שדוחה שבת,

ר' מאיר: צריך שבמשך היום היתה קיימת מצוה שדוחה שבת,

איזו פעולה אסורה נעשתה:

ר"ש והמשנה: פעולה שהיא גם מצוה (ולכן היה לחוץ לעשותה), וגם דומה לפעולה המותרת (ולכן האדם התבלבל).

ר' מאיר: פעולה שהיא אן מצוה (ולכן היה לחוץ לעשותה), אן דומה לפעולה המותרת (ולכן האדם התבלבל).

ר"ל: הלכה כר"ש (פטור רק כשהפעולה היא מצוה).

הגמרא מסתפקת לגבי שיטת ר' יוחנן: **אפשרות א':** ר' יוחנן הסכים עם ר"ל. **אפשרות ב':** כשיכל לשאול (כשבא על אשתו נידה) - חייב, כשלא יכל לשאול (כשאכל נותר) - פטור.

דין נוסף של ר' יוחנן: פטור כשעשה מצוה (בא על יבמתו נידה) אפילו אם לא היה לחוץ בזמן.

נפ"מ: השוחט (בשבת) סתם קרבן לשם קרבן ציבור.

ההלכה:

ר"ש והמשנה: פטור רק אם קרבן הציבור עדיין לא נשחט

ר"מ: פטור גם אם קרבן הציבור כבר נשחט.

נפ"מ א':

מקרה **מבלבל שאינו מצוה** (מל בשבת תינוק שזמנו לימול רק ביום א', הקריב שה חולין לשם פסח, שחט פסח בצורה פסולה)

נפ"מ ב':

מקרה **מצוה שאינו מבלבל** (הקריב עגל שלמים לשם פסח)

ההלכה:

ר"ש והמשנה: חייב (כדי לפטור צריך גם שיהיה מצוה וגם שיבלבל),

ר"מ: פטור (כדי לפטור מספיק או שיבלבל או שיהיה מצוה).

הגמרא לא יודעת מהיכן למד ר' יוחנן דין זה. שהרי בכל הדינים שאנו מכירים האדם היה לחוץ בזמן!